

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Косьо Стойчев

На дисертационната теза, представена за присъждане на научна степен „Доктор” по специалност 4.4. Науки за Земята (Планиране и управление на териториалните системи – Управление на околната среда) на докторант Панка Бабукова на тема:
„ОЦЕНКА НА РИСКА ОТ НАВОДНЕНИЯ КАТО ИНСТРУМЕНТ НА
ТЕРИТОРИАЛНОТО ПЛАНИРАНЕ”

I. Административни сведения

Представената научна работа за защита на дисертационна теза е разработвана в периода 01.02.2012 – 01.02.2015г., като редовна докторантура по професионално направление 4.4. Науки за Земята (Планиране и управление на териториалните системи – Управление на околната среда) към катедра Регионална и политическа география при ГГФ на СУ „Св. Климент Охридски”. Съгласно заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски”. РД20-602/10.03.2015г., докторант Панка Бабукова се отчислява „с право на защита” и по предложение на научния ръководител доц. д-р Даниела Златунова от 17.04.2015г. е открита процедура за предварително обсъждане и даване ход на процедура по защита на дисертационната теза.

II. Биографична справка

Докторант Панка Бабукова е родена на 10.02.1988г. в гр. София. През 2010г. се дипломира като Бакалавър по Регионално развитие и политика при ГГФ на СУ „Св. Климент Охридски”, през 2011г. защитава Магистратура по Управление на хидро-климатичните ресурси при ГГФ на СУ „Св. Климент Охридски”. В периода 01.01.2014-30.06.2014г. провежда научна специализация в катедра „Хидротехническо строителство и управление на водите” при Технически университет в Грац, Австрия. От биографичната справка личи, че докторантът има разнообразна образователна и научна подготовка, която ѝ позволява разработването на интердисциплинарни теми и изследвания.

III. Структура на дисертацията

Технически представената за рецензиране дисертация се състои от 257 страници разпределени в увод, пет глави, изводи, десет приложения /анекси/, списък на използваните съкращения, списък на таблици с 23 позиции, списък на фигури с 55

позиции, терминологичен речник и литературна справка разпределена съобразно изискванията. Използваният формат за цитиране на уебсайтове е неточен.

IV. Критичен анализ на дисертацията по глави

В увода докторантът успява да докаже актуалността на предложената тема, като обвързва коректно природните и антропогенните процеси и най-вече урбанизацията в единна причинно-следствена система, въздействаща върху риска от наводнения. Представени са актуални примери и международни сравнения, които успяват да ни убедят, че наводненията и последиците от тях ще бъдат все по-остър обществен проблем. Много важен момент от тезата на докторанта е, че е налице необходимост от цялостно преосмисляне на политиката за защита от наводнения, прилаганите методи подходи, мерки и най-вече разбиранията по отношение на риска и неговото определяне.

Формулираната цел на дисертацията отразява заглавието на темата като добавя уточнението, че дисертацията се ограничава само до наводнения, причинени от реки. Последното условие е важно, предвид широкия обхват на понятието наводнения.

Формулирани са общо осем задачи за решаване, чиито брой е значителен с оглед формата на работата. Също така задачи 3 и 4 трябва да бъдат разменени, тъй като проучването на примери от други страни трябва да се извърши преди опитите за зонироване на територията на България, още повече, че този проблем е преодолян в съдържанието на работата. В тази част не става ясно защо докторантът избира територията на гр. Севлиево за своя експериментален пример. Може да бъде обосновано на кои природногеографски или управленски принципи на териториалното планиране правят Севлиево подходящата територия за показване на наученото.

Формулираните предмет на изследване и обект на изследване са точни, но прави впечатление, че те са представени след задачите, с което е нарушена структурата на увода – актуалност, предмет, обект, цел, задачи, методи, териториален обхват. Също така, уводът не съдържа справка за използваните научни подходи и методи на изследване. Тук е мястото, където докторантът трябва да даде кратка справка на научния инструментариум, научните подходи, границите на достоверност на използваните данни и показатели, основни допускания, в които дисертационната теза има научна значимост, както и аргументите за териториалния обхват на експерименталната част на разработката.

Във връзка с гореизложеното, докторантът прави друго и прилага нов подход, като отделя теоретичната основа, методите на изследване и изходната информация в самостоятелна първа глава. Счита взетото структурно решение за удачно, тъй като на тази част са посветени 92 страници, описващи задълбочено различни теоретични елементи, отнасящи се до оценката на риска от наводнения, устойчиво развитие, териториално планиране, подходи, мерки и други. Прави впечатление богатата теоретична култура на докторанта по темата, както и коректното цитиране на автори и познаване на научната литература. Последното условие придава на работата високо научен характер, тъй като на теоретичната част е отделено достатъчно и задълбочено внимание. Също така може да се отбележи, че приложението подход е нов за географските разработки и може да се счита за оптимизиращ при писането на дисертационни разработки. Несъмнено притежава потенциал, тъй като дава възможност да се отдели повече внимание на теоретичните основи на изследването, което често е подценено.

В различните части от първа глава прави впечатление, че докторантът изброява множество мерки, препоръки, изводи и други, които е можело да бъдат обособени в блок схеми или текстово да бъдат оптимизирани. До известна степен констатирането и соченето на едно или друго противоречие в обществените отношения, рядко може да подпомогне научния анализ, дори често нарушава логиката на изходните позиции на изследователя.

Представените примери и добри практики от Великобритания и Австрия (в работата си докторантът използва понятието Англия, което е неточно) ясно и категорично илюстрират полезността от настоящата разработка и съдържат основната насока към това как трябва да се измени законодателството, политиките и практиките у нас. До тези изводи достига и докторантът, като представя използването на различни видове тестове за вземане на локализационно решение в една или друга зона на риск за определен тип обект.

Прави впечатление, че главата е нейните раздели са структурно много добре издържани, следват научна, техническа и управленска логика от най-висок порядък, така, че получените резултати да имат висока степен на значимост. Важно достойнство на теоретичната част е, че почива на примери в страни със сходни с България параметри по отношение на риска от наводнения, както и с това, че прилаганите методи за оценка на риска и защита от наводнения имат достатъчно дълга история и практика.

Втората и третата глава от дисертацията могат да бъдат разглеждани във функционална зависимост, тъй като засягат въпросите с интегриране оценката на риска от наводнения в политиката за териториално планиране в ЕС и Р. България. Примерите и практиките от ЕС са ограничени до Австрия и Великобритания, което не е напълно съответстващо на страните от ЕС, имайки предвид, че те са 28. Глава втора е коректна и задълбочена, дава добра историческа справка за процесите протекли в тези две страни, институциите с различна отговорност, примери със стопански и правен характер и други. Считаю, че тази част е можело да бѳда оптимизирана и най-вече намалена по обем, тъй като е описателна и съдържа твърде много информация, която не винаги кореспондира с целта на разработката. Важно достойнство е, че подбраните от докторанта примери ни убеждават в налагането на общата теза, че оценката на риска от наводнения трябва да се превърне в задължителна част от техническия проект на всеки строеж, който се проектира за реализация в съответните зони на риск.

До известна степен някои излишни информации като описание на институции и техните правомощия са допуснати и в частта за Р. България. От една страна това увеличава обема и качеството на работата, но от друга на моменти се изгубва конкретиката от изследването.

Глава четвърта е най-важната и съдържателна част на дисертацията. Тя съдържа експерименталната част на разработката под формата на пример за приложение на оценката на риска от наводнения в териториалното планиране на гр. Севлиево. Разработеният модел на базата на теоретичните допускания в ГИС среда дава ярък пример за значимостта и приложността на изследването. Висока степен на обществена значимост на работата придава опита на докторанта да въввлече категоризацията на активите, които се намират в зоните на риск, което придава на модела реална социално-икономическа значимост за териториалното планиране. Изработените приложения са с високо качество и визуализират ясно и недвусмислено полезността на работата за практиката. Направените прогнози са коректни и логични, основани на получените конкретни резултати.

Последната пета глава в структурно отношение е излишна. Нейното съдържание е можело да бѳде разпределено по първите четири глави, той като до известна степен информацията в нея се съотнася към написаното в тях. Също така направените изводи е можело да бѳдат разширени и пряко да отразяват изводите по глави. Направените препорѳки имат висока практическа значимост за бѳдещи оптимизации на нормативната база у нас.

V. Приноси

1. Разработен е нов модел на база конкретен пример за гр. Севлиево за оценка на риска от наводнения;
2. Постигната е висока степен на научна обвързаност на оценката между риска от наводнения и социално-икономическия компонент в териториалното планиране;
3. Формулирани са научно обосновани препоръки за оптимизация на действащите нормативни документи за териториално планиране в частта интегриране на риска от наводнения.

VI. Автореферат, справка за приносите и публикации

Авторефератът достоверно отразява съдържанието на дисертацията. Обемът му е от 40 страници, които се отнасят до общата характеристика, структурата и съдържанието, изложението, приносите и публикациите по дисертационния труд. Справката за приносите, представена с дисертационния труд, отразява обективно реалните достижения на докторанта. Принос трети трябва да се прецизира, тъй като е формулиран като задача. Докторантът представя две публикации по темата на дисертацията. Тези публикации реално представят работата по дисертацията и положително разкриват постиженията на изследването в научните среди по конкретната тема. Също така в автобиографията на докторанта са посочени още 9 публикации свързани с проблемите на хидрологията, както и експертен опит в 7 проекта.

VII. Заключение

В дисертационния труд са поставени конкретни научни цели и задачи, които докторант Панка Бабукова е постигнала и изпълнила. Изследването е задълбочено, добре аргументирано и добросъвестно. Проучена е както съществуващата литература в чужбина, така и у нас. Направените анализи са коректни, формулираните препоръки обосновани и произтичащи от резултатите на изследването.

Докторантът демонстрира умения за провеждане на самостоятелни задълбочени научни изследвания, обобщения и критично мислене. Авторефератът съответства на съдържанието на дисертационното изследване. Самооценката за научните приноси е точна и отговаря на действителните приноси. Докторант Панка Бабукова има две научни публикации по темата на дисертацията, представени в национални и международни формати, публикувани в научни и признати издания. Рецензираната дисертация представлява творческо постижение, което като тематика, теоретични обобщения, изводи и препоръки имат своето безспорно значение за теорията и практиката в оценката на риска от наводнения за нуждите на териториалното планиране.

Извършеното емпирично теренно проучване върху басейна на р. Росица при гр. Севлиево може да се приложи и на други речни водни басейни на територията на страната. Предложените препоръки за оптимизация на нормативната база в страната притежават научна достоверност по отношение на политиките за териториално планиране.

Това ми дава основание да предложа на уважаемите членове на научното жури „ДА ПРИСЪДЯТ” на Панка Каменова Бабукова образователната и научна степен „Доктор“ по научна специалност 4.4. Науки за Земята (Планиране и управление на териториалните системи – Управление на околната среда).

VIII. Въпроси към докторанта

1. На база получените резултати от глава четвърта, какви допълнителни действия и мерки трябва да се предприемат за защита на гр. Севлиево от наводнения?
2. При евентуална воля за промяна в законодателството, в какъв технически вид трябва да се представят оценките на риска от наводнения към техническите проекти на сградите и съоръженията и кой трябва да изготвя тези оценки?

03.07.2015г.

София

Рецензент:

/доц. д-р Косьо Стойчев/